

Reactie Albeda internetconsultatie aanvullende opleidingseisen docenten basisvaardigheden mbo

5 september 2025

Aanvullend op de reactie van MBO Raad - die wij onderschrijven - willen namens Albeda die volgende aandachtspunten meegeven bij de vragen uit de internetconsultatie:

Vraag 1

Wilt u reageren op dit wetsvoorstel? Dan kunt u hier een reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Wij ondersteunen van harte de aandacht voor de kwaliteit van mbo-docenten basisvaardigheden. Dit is hard nodig, gezien de uitdaging om de basisvaardigheden Nederlands, rekenen en burgerschap van studenten te versterken. De achterstanden die de Inspectie aan het einde van het tweede jaar van het vo constateert op het gebied van Nederlands en rekenen, zijn bij instroom in het mbo nog niet ingelopen. Dit vraagt veel van de professionaliteit van onze docenten én om extra onderwijstijd.

Toch willen we een aantal kanttekeningen bij het wetsvoorstel plaatsen:

1. Basisvaardigheden worden te eenzijdig belicht vanuit het perspectief van funderend onderwijs terwijl de kracht van basisvaardigheden in het mbo mede ligt in de combinatie met de beroepsopleiding. Er lijkt te weinig rekening gehouden met het specifieke karakter van de BBL en de entree-opleidingen.
2. Het risico is groot dat de omvang van de aanvullende opleidingseisen basisvaardigheden (naast een PDG) het mbo onaantrekkelijk(er) maken voor-zij-instromers en het docententekort voor deze vakken alleen maar toeneemt.
3. Voor zittende docenten Nederlands, burgerschap en rekenen mbo is het traject een extra verzwarende combinatie met:
 - a. de aanvullende scholing die nodig is voor de implementatie van de nieuwe eisen en examens voor burgerschap en Nederlands in het mbo de komende jaren;
 - b. de extra onderwijstijd die nodig is om achterstanden Nederlands en rekenen bij instroom weg te werken; De benodigde tijd en docenten zijn er simpelweg niet.
4. We betreuren het dat niet is gekeken naar de rol die het mbo als werkgever en opleider (interne mbo-academies) in samenwerking met lerarenopleiders kunnen spelen. In lerarenopleidingen ligt het accent nog steeds sterk op het vo, en veel minder op het mbo. Juist die expertise zit in de mbo-sector zelf.
 - a. Kijk dus naar de aanwezige kwaliteit in mbo-academies op het gebied van basisvaardigheden en versterk deze. Laat het geschiktheidsonderzoek en training waar gewenst door het mbo uitvoeren, onder supervisie van en met examinering door een lerarenopleider WHW.
 - b. Het is onduidelijk welke eisen gelden voor lerarenopleiders. Is ervaring met het mbo en de mbo-doelgroep een vereiste?
 - c. Een bijkomend risico is dat goede mbo-docenten basisvaardigheden met een eerstegraads bevoegdheid vertrekken naar lerarenopleidingen, juist omdat de WHW-instellingen onvoldoende kennis en capaciteit hebben van het mbo.

Vraag 2

Het wetsvoorstel gaat uit van een overgangstermijn van vijf jaar. Is dit volgens u voldoende tijd voor huidige docenten om te voldoen aan de nieuwe wet?

Of de overgangsperiode van vijf jaar haalbaar is, hangt sterk af van het aantal docenten dat dit betreft. Zolang in lagere regelgeving nog niet is uitgewerkt welke vooropleidingen als passend worden aangemerkt, is de impact moeilijk in te schatten. Betrek het mbo hierbij.

Vooraf op mbo 1 gaat het om een grote groep allround docenten die lesgeven in één of meer basisvaardigheden, maar die niet over een passende opleidingsachtergrond beschikken. Tegelijkertijd zijn zij uitermate geschikt om studenten in Entree-opleidingen te begeleiden in hun ontwikkeling. Omdat naar verwachting meerdere docenten binnen één team het aanvullende opleidingstraject van maximaal twee jaar moeten volgen, is de impact aanzienlijk. Daarbij geldt dat er voor Entree geen diplomeringseis geldt, maar wél de opdracht om de ontwikkeling van studenten zichtbaar te maken.

Ook de capaciteit van de hogescholen speelt mee. We hebben in de leergang burgerschap van het Expertisepunt mbo ervaren dat lerarenopleiders momenteel (nog) niet over voldoende capaciteit beschikken om tijdig in te spelen op de grote opleidingsvraag, inclusief het uitvoeren van geschiktheidsonderzoeken. Als een roc niet vroegtijdig betrokken is bij de beleidsvorming en planning, is het risico groot dat men pas laat ingepland wordt en alsnog veel docenten tegelijkertijd moet scholen. Dit vergroot ook het risico dat relatief onervaren lerarenopleiders worden ingezet, of dat goede mbo-docenten vertrekken naar lerarenopleidingen.

Vraag 3

Het wetsvoorstel gaat uit van een termijn van twee jaar om het opleidingstraject van 30 studiepunten te voltooien. Deze termijn kan met twee jaar worden verlengd. Is dit voldoende tijd om het opleidingstraject af te ronden naast een baan als docent?

De maximale omvang van het aanvullende opleidingstraject – 30 ECTS of 840 studiebelastingsuren – is omvangrijk, zeker voor bbl-docenten of parttimers. Gezien de arbeidsmarktbehoefte en het tekort aan docenten basisvaardigheden in bijvoorbeeld Rotterdam, zijn juist deze groepen onmisbaar. Zelfs verspreid over vier jaar vormt dit traject een fors deel van de jaartaak, temeer daar ook teamtaken moeten worden uitgevoerd.

De nieuwe eisen voor rekenen en Nederlands gaan uit van functioneel taal- en rekenonderwijs in betekenisvolle contexten, zoals het beroep. Docenten die zowel beroepslessen als Nederlands of rekenen geven, zijn hierbij van grote meerwaarde. Door de studiebelasting dreigen we juist deze waardevolle ‘combi-docenten’ kwijt te raken.

Vraag 4

Om vast te stellen welke scholing voor een docent nodig is om onderwijs te geven in Nederlands, rekenen of burgerschap, en of deze binnen twee jaar kan worden afgerond, wordt voorafgaand aan het opleidingstraject een geschiktheidsonderzoek uitgevoerd. Dit gebeurt door een lerarenopleider en een mbo-docent van een andere instelling. Zijn dit volgens u de juiste actoren?

Het is te verwachten dat een groot aantal docenten een gedeeltelijk opleidingstraject op maat zal moeten volgen. Het uitvoeren van een dergelijk omvangrijk geschiktheidsonderzoek zal een enorme tijdsinvestering vragen.

Sinds de invoering van de referentieniveaus voor taal en rekenen zijn mbo-academies voortdurend bezig met de bijscholing van docenten. Ook burgerschap is daaraan toegevoegd. Docenten die al jarenlang goed onderwijs verzorgen, moeten nu opnieuw aantonen dat zij bekwaam zijn, ongeacht eerdere scholing, ervaring, zelfstudie of geschiktheidsonderzoeken (zie PDG). Het wetsvoorstel biedt geen ruimte om erkenning te geven aan de expertise die de afgelopen 15 jaar in het mbo is opgebouwd op het terrein van basisvaardigheden.

Laat het geschiktheidsonderzoek daarom uitvoeren door experts uit de mbo-academies, eventueel in samenwerking met of onder supervisie van een lerarenopleider WHW. Houd het eenvoudig en efficiënt. Er gaat anders onnodig veel tijd en geld verloren – middelen die we juist hard nodig hebben om goed basisvaardighedenonderwijs te verzorgen voor onze studenten. Daar winnen we uiteindelijk meer mee als sector.